

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра економічної кібернетики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету
інформаційних технологій
Олена ГЛАЗУНОВА
_____ 2023 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри
економічної кібернетики
Протокол № 10 від “18” травня 2023 р.
Завідувач кафедри
_____ Дмитро ЖЕРЛІЦІН

”РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОП “Економічна кібернетика”
_____ Наталія ПОПРОЗМАН

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Управлінська економіка**

Спеціальність: **051 “Економіка”**

Освітня програма: **Економічна кібернетика**

Факультет **інформаційних технологій**

Розробник: д. е. н, проф. **Наталія ПОПРОЗМАН**

КИЇВ – 2023 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Управлінська економіка

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>Магістр</i>	
Галузь знань	<i>05 «Соціальні та поведінкові науки»</i>	
Спеціальність	<i>051 «Економіка»</i>	
Освітня програма	<i>Економічна кібернетика</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	180	
Кількість кредитів ECTS	6	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	+	
Форма контролю	<i>Екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Курс (рік підготовки)	1	-
Семестр	2	-
Лекційні заняття	<i>40 год.</i>	-
Практичні, семінарські заняття		-
Лабораторні заняття	<i>60 год.</i>	-
Самостійна робота	<i>80 год.</i>	-
Індивідуальні завдання	-	-
Курсовий проект (робота)	+	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	<i>8 год.</i>	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета і задачі дисципліни

Метою курсу є формування у студентів магістерського рівня навчання компетенцій, що дозволяють розробляти і приймати ефективні управлінські рішення з використанням сучасного інструментарію економічної теорії, математичних методів і моделей, інформаційних систем і технологій. Мета реалізується шляхом виконання **задач** курсу: здатність розробляти проекти та управляти ними; здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень; здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки; здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження; здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.

Практична спрямованість курсу - здобуття практичного досвіду використання математичних методів і моделей, аналізу отриманого результату, прийняття ефективного інноваційного рішення для професійної діяльності у майбутньому.

Для вивчення дисципліни необхідними є знання основ мікро - макроекономіки, міжнародної економіки, дослідження операцій та прогнозування соціально-економічних процесів, моделювання Бізнес-процесів.

Засвоєння матеріалу забезпечується на лабораторних заняттях та під час самостійної роботи у комп'ютерних лабораторіях з локальною мережею і виходом в Інтернет. Курс передбачає модульно-рейтингову систему оцінювання.

Вимоги до знань та вмінь студента в кінці вивчення дисципліни

По завершенню курсу студент повинен **знати**:

- обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання;
- оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень;
- механізми розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем;
- розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем;
- створювати та оцінювати моделі економічних процесів як аналітично так і з використанням універсальних програмних засобів і аналітичних платформ, що застосовуються для аналізу даних;
- постановки задач кількісного аналізу та математичного моделювання процесів ринкової економіки.

Уміння та навички по завершенню вивчення курсу:

- обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень;

- збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань;
- приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень;
- обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.
- оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень;
- організовувати розробку та реалізацію соціально-економічних проектів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення;
- прогнозувати наслідки реалізації одержаних результатів у соціальній, економічній, виробничій, споживацькій та інших сферах життєдіяльності суспільства;
- застосовувати сучасні інформаційні системи на підприємствах (установах) різних сфер діяльності, зокрема в аграрній сфері.

Навчальна дисципліна забезпечує, відповідно до освітньо-професійної програми «Економічна кібернетика»
https://drive.google.com/drive/folders/12TRU1RYYA0CoSpJZfnAtXZ_NSftHkBrr
формування ряду компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК6.Здатність розробляти проекти та управляти ними.

Спеціальні (Фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК):

СК1.Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.

СК3.Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

СК4.Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.

СК5.Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.

СК7.Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

СК8.Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень. СК10.Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

СК 10. Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

СК11. Здатність створювати та оцінювати моделі економічних процесів як аналітично так і з використанням універсальних програмних засобів і аналітичних платформ, що застосовуються для аналізу даних.

СК13. Здатність до постановки задач кількісного аналізу та математичного моделювання процесів ринкової економіки.

Програмні результати навчання :

ПР 2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.

ПР 4. Розробляти соціально-економічні проекти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень.

ПР 7. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

ПР 8. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.

ПР 9. Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.

ПР 12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.

ПР 13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

ПР 15. Організовувати розробку та реалізацію соціально-економічних проектів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення.

ПР 16. Прогнозувати наслідки реалізації одержаних результатів у соціальній, економічній, виробничій, споживацькій та інших сферах життєдіяльності суспільства.

ПР 17. Застосовувати сучасні інформаційні системи на підприємствах (установах) різних сфер діяльності, зокрема в аграрній сфері.

**2. Програма та структура навчальної дисципліни для
повного терміну денної форми навчання**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Основи управлінської економіки.												

Тема 1. Управлінська економіка: сутність, зміст, методологія	21	4	7	10						
Тема 2. Економіка споживача	21	4	7	10						
Тема 3. Витрати виробництва та економічний зміст фірми	24	6	8	10						
Тема 4. Оптимум в умовах ризику та невизначеності. Рівновага на конкурентних ринках	24	6	8	10						
Разом за змістовим модулем 1	90	20	30	40						
Змістовий модуль 2. Макроекономічна динаміка.										
Тема 5. Макроекономічна динаміка. Макроекономіка фінансових ринків: довгостроковий період	22	5	7	10						
Тема 6. Експериментальна і поведінкова економіка	22	5	7	10						
Тема 7. Інституціональна та неінституціональна економіка	23	5	8	10						
Тема 8. Глобальна політична економія	23	5	8	10						
Разом за змістовим модулем 2	90	20	30	40						
Усього годин	180	40	60	80						

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Управлінська економіка: сутність, зміст, методологія	7

2	Тема 2. Економіка споживача	7
3	Тема 3. Витрати виробництва та економічний зміст фірми	8
4	Тема 4. Оптимум в умовах ризику та невизначеності. Рівновага на конкурентних ринках	8
5	Тема 5. Макроекономічна динаміка. Макроекономіка фінансових ринків: довгостроковий період	7
6	Тема 6. Експериментальна і поведінкова економіка	7
7	Тема 7. Інституціональна та неінституціональна економіка	8
8	Тема 8. Глобальна політична економія	8
	Всього годин	60

7. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Управлінська економіка: сутність, зміст, методологія	10
2	Тема 2. Економіка споживача	10
3	Тема 3. Витрати виробництва та економічний зміст фірми	10
4	Тема 4. Оптимум в умовах ризику та невизначеності. Рівновага на конкурентних ринках	10
5	Тема 5. Макроекономічна динаміка. Макроекономіка фінансових ринків: довгостроковий період	10
6	Тема 6. Експериментальна і поведінкова економіка	10
7	Тема 7. Інституціональна та неінституціональна економіка	10
8	Тема 8. Глобальна політична економія	10
	Всього годин	80

8. Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

Контрольні запитання

1. Поняття та об'єкти курсу.
2. Предмет і завдання.
3. Методи науки.
4. Операційне управління малими і середніми підприємствами.
5. Корпоративні фінанси і їх використання.
6. Модель максимізації прибутку.
7. Модель максимізації продаж.

8. Система внутрішньогосподарського планування, його принципи та методи.
9. Перспективне планування розвитку підприємства.
10. Річне планування економічного і соціального розвитку підприємства.
11. Методика аналізу ринку та маркетингових досліджень.
12. Особливості управління персоналом, витратами та якістю.
13. Страхування і ризик в бізнесі.
14. Управління логістикою та збутом.
15. Суть управління бізнес-проектами та програмами.
16. Продуктивність праці: суть, показники, напрями підвищення.
17. Основні складові системи соціально-трудова відносин.
18. Сторони та суб'єкти соціально-трудова відносин.
19. Методологія стратегічного управління.
20. Якість трудового життя як критерій стану соціально-трудова відносин.
21. Моделі соціально-трудова відносин у міжнародній практиці.
22. Суть і завдання управлінського обліку.
23. Бренд-менеджмент та його особливості.
4. Основні положення ведення переговорів та ділова етика.
25. Суть та особливості PR та лобіювання бізнесу.
- 9 26. Регулювання економіки і політики в умовах конкуренції.
27. Основні складові трудового права та їх характеристики.
28. Корпоративна соціальна відповідальність.
29. Поняття й основні принципи організації трудових процесів.
30. Поділ праці, його класифікація та межі поділу праці.
31. Кооперація праці та її форми.
32. Форми організації трудових колективів та їх класифікація.
33. Умови праці й фактори їх формування.
34. Режим праці й відпочинку, періоди працездатності людини.
35. Поняття й види робочих місць, їх організація та обслуговування.
36. Доходи населення та джерела їх формування.
37. Елементи й принципи організації оплати праці.
38. Державне регулювання оплати праці.
39. Характеристика галузевої угоди в АПК щодо регулювання соціально-трудова відносин.
40. Модель максимізації доданої вартості..

41. Ринок праці: поняття та характеристика
42. Мотивація праці.
43. Зайнятість населення та її форми.
44. Політика зайнятості та роль держави в її реалізації.
45. Безробіття як соціально-економічне явище, його форми.
46. Соціальні захист та гарантії у сфері праці.
47. Ринок праці в соціально-економічній системі.
48. Сегментація ринку праці та його функції.
49. Історія становлення й розвитку Міжнародної організації праці.
50. Організаційна структура й порядок роботи Міжнародної організації праці.
51. Цілі й напрями діяльності Міжнародної організації праці.

Самостійна робота: проходження онлайн курсів, вебінарів та тестування.

Теми курсових проектів.

Управлінська економіка: сутність, зміст, методологія

Економіка споживача

Витрати виробництва та економічний зміст фірми

Оптимум в умовах ризику та невизначеності.

Рівновага на конкурентних ринках

Макроекономічна динаміка.

Макроекономіка фінансових ринків: довгостроковий період

Експериментальна і поведінкова економіка

Інституціональна та неінституціональна економіка

Глобальна політична економія.

Довільна тема (узгоджена з лектором дисципліни).

9. Методи навчання

М1. Лекція (проблемна, інтерактивна)

М2. Лабораторна робота

М3. Проблемне навчання

М4. Проектне навчання (індивідуальне, малі групи, групове)

М5. Онлайн навчання

М6. Кейс-навчання

М8. Дослідницький метод

МК1. Тестування

МК2. Контрольне завдання

МК4. Методи усного контроль

МК5. Екзамен

10. Форми контролю

Кожна з форм контролю має особливості й залежить від мети, змісту та характеру навчання. У процесі навчання дисципліни використовуються наступні форми контролю:

- Поточний контроль: усне опитування (індивідуальне, фронтальне, групове), комп'ютерне тестування, виконання практичних завдань на комп'ютері згідно програми;
- Підсумковий контроль: тестування, кейси

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (затверджене Вченою радою НУБіП України від 26 квітня 2023 р., протокол № 10).

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$

11. Методичне забезпечення

Електронний навчальний курс розроблений на базі платформи Moodle, розміщений на навчальному порталі факультету інформаційних технологій за адресою: <http://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id>

12. Рекомендована література

1. Управління витратами на підприємствах : навч. посіб. / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник, У. І. Когут ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2020. – 243 с.
2. Майер Д.М. Основні проблеми економіки розвитку / Д.М. Майер, Джемс Е. Раух / за ред. А. Філіпенко : пер. з англ. Даніела Олесневич. Перев.-я – К. : Вид-во "Либідь", 2023. – 684 с.
3. Прус, Л. Р. Управління потенціалом підприємства : навч. посіб. / Прус Л. Р. ; ПВНЗ «Ун-т економіки і підприємництва». – Хмельницький : Метод.-вид. центр ПВНЗ «УЕП», 2019. – 364 с.
4. Оптимізаційні методи та моделі: підручник, 2-е видання, допов. / Попрозман Н.В. та ін. Київ: ДП «Компринт», 2019. – 419 с.

5. Математичні методи і моделі в аграрній та природоохоронній галузях: навч. посіб. / Попрозман Н.В. та ін. К.: ТОВ «Агрармедіа Груп», 2020. – 292 с.
6. Основи математичних методів дослідження операцій: навч. посіб. / Лавров Є.А. та ін. К.: ЦК «Компринт», 2019. – 452 с.
7. Вітлінський В.В. Моделювання економіки: навч. посібник. К.: КНЕУ, 2015. – 408 с.
8. Економічний ризик: ігрові моделі: навч. посіб., 2-е видання, допов. / Вітлінський В.В. та ін. К.: КНЕУ, 2015. – 446с.
9. Вітлінський В.В., Наконечний С.І., Терещенко Т.О. Математичне програмування. – К.: КНЕУ, 2016. – 248 с.

Інформаційні ресурси.

1. Основи математичних методів дослідження операцій: навчальний посібник. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nubip.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/593>.
2. Економічна кібернетика: вектори змін : монографія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nubip.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/4679>.
3. Формування стратегії соціально - економічного розвитку аграрного виробництва: монографія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nubip.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/3972>.
4. Єріна А.М. Статистичне моделювання: навч. посіб. – К.: КНЕУ. - 170 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.gmdh.net/articles/theory/StatModeling.pdf>
http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/EP/index.html.
5. Бізнес-моделювання. Джон Э. Ханк, Дин У. Уичерн, Артур Дж. Райтс . [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.williamspublishing.com/Books/5-8459-0436-6.html>.